GroenLinks Congres '93 Speech

Marijke Vos

Beste mensen.

Volgend jaar met de verkiezingen viert GroenLinks haar eerste lustrum, 5 jaar na dato mei 1989. Hoewel sommigen ons als kasplantje zagen, hebben we bewezen een uit de kluiten gewassen struik te zijn. In nog geen vijf jaar tijd zijn we uitgegroeid tot een volgroeide partij : één stam, met een bonte pracht aan vertakkingen. Een plant waar mensen niet snel aan voorbij zullen lopen. Daarvoor hei^n we teveel een eigen plek verworven, is onze kleurencombinatie, groen en links, i2niek en is onze tweekoppige top niet snel over het hoofd te zien.

In de afgelopen jaren hebben we het groene en linkse met elkaar verweven. Niet zonder slag of stoot, maar het ziet er des te béter uit.
Groen en links gaan hand in hand in ons verkiezingsprogramma. In ons plan voor verschuiving van de lasten op arbeid naar lasten op milieu ligt de kiem voor een groene en linkse doorbraak. In ons programma hebben we dit idee zo uitgewerkt dat het leidt tot meer werkgelegenheid, met name meer banen voor laaggeschoolden, en schoner produceren en consumeren, ook voor de fricties die er tussen milieubeleid en bescherming van lagere inkomens leek te bestaan hebben we een begaanbare weg gevonden. Mensen ontvangen de extra kosten van bijvoorbeeld energie terug via een negatieve inkomstenbelasting, die juist voor de lagere inkomens relatief gunstig uitpakt. Gemeentelijke heffingen die nu voor ieder huishouden in een bepaalde gemeente gelijk zijn, zullen naar verbruik van water en productie van afval worden geheven. En ook via andere maatregelen, zoals een huurverlaging voor slecht geïsoleerde woningen, worden extra kosten voor lagere inkomens vermeden.

Arbeidstijdverkorting is een andere loot aan deze GroenLinkse stam. Meer mensen kunnen economische
zelfstandig zijn via betaald werk en dat is vooral voor vrouwen, migranten, jongeren heel belangrijk. En ook maken we meer ruimte voor mensen om betaald werk te combineren met zorg voor anderen en tijd voor genoegens in het leven. Kortom, arbeidstijdverkorting is een kwestie van solidariteit en kwaliteit.

Die arbeidstijdverkorting blijkt een schot in De Roos te zijn, al is GroenLinks nu de enige partij die
dit idee serieus uitwerkt in haar verkiezingsprogramma en heeft PvdA'er Marcel van Dam de ATV onlangs in de Volkslcrant onder de groene zoden geschoffeld. Haar wie even over de grenzen kijkt ziet duizendi bloemen bloeien, In Duitsland, bij o.a. Volkswagen, in Frankrijk, in Spanje. Ach, kunt u zeggen, dat is rechts die atv gebruikt om te kunnen bezuinigingen op lonen. Inderdaad zullen groenlinkse partijen en hun bondgenoten in Europa op hun tellen moeten passen en atv niet aan werkgevers Over moeten laten. Verlaging van de koopkracht van de lagerbetaalden bij een kortere werkweek is niet acceptabel. Maar de grote winst is dat onoverkomelijke organisatorische en bedrijfstechnische problemen met goede wil te overwinnen blijken te zijn. En zo hebben VW en IG Metall deze week een accoord gesloten over een vierdaagse werkweek, waarbij werknemers een inkomensoffer van 10% accepteren, maar het netto maandsalaris niet verandert. Daarmee wordt het ontslag van 30.000 werknemers voorkomen. Dit kan niet anders dan een signaal betekenen voor andere sectoren in Duitsland, maar ook voor andere landen zoals Nederland.
De arbeidstijdverkorting die van de agenda leek te zijn gevallen, is dan toch doorgebroken. Wat niet mogelijk leek, komt uit onverwachte hoek op gang. Stijve bamboestengels kunnen tot soepeler riet worden wat meebuigt in de wind. En dat is pure winst voor GroenLinks.

Het verkiezingsprogramma is de kroon op ons werk. Ik maak van de gelegenheid gebruik om daarvoor de schrijfcommissie een compliment maken, die alles wat de laatste jaren opgekomen is aan groenlinks gedachtengoed heeft weten te oogsten en in een samenhangend verhaal heeft omgezet.
En al beweren sommigen dat het een grijze brij is, ik stel hier dat ons programma verreweg het meest rode en groene programma van Nederland is. Om u nog een paar konkrete voorbeelden te geven:
Waar andere partijen bezuinigen of hoogstens de koppeling herstellen, wil Groenlinks ruim 5 miljard besteden aan koopkrachtherstel van de minima. GroenLinks nivelleert als geen ander : de hogere inkomens zullen 8 miljard meer aan belasting gaan betalen.
Groenlinks investeert flink in zorg, kinderopvang, onderwijs, sociale wonigbouw en huursubsidies.

Meer dan welke partij ook trekken we extra geld uit voor ontwikkelingssamenwerking en versterking van de VN.
Groenlinks verschuift maar liefst 11,5 miljard aan lasten van arbeid naar milieu. Alleen D66 komt enigszins in de buurt met 5 miljard, maar de PvdA komt niet veel verder dan fraaie intenties op dit terrein.
Als enige partij spreekt GroenLinks zich onverkort uit tegen uitbreiding van Schiphol.
Maar daar blijft het niet bij. GroenLinks heeft een uitgewerkt plan voor een rail-luchthaven gepresenteerd, waarin zij een milieuvriendelijke ontwikkeling van Schiphol integreert met werkgelegenheiddoelstellingen. Dat is nu typisch GroenLinks: we zijn niet zomaar tegen, maar proberen juist via aansprekende en reêele alternatieven anderen voor onze ideeën winnen.

Waar andere partijen investeren in gevangenisbewaarders, investeert GroenLinks geld in de zorg. Om een voorbeeld te geven. Het programma steekt 450 miljoen extra in de kinderopvang, waarmee 60.000 kindertjes extra een plaats vinden, en tegelijkertijd 15.000 arbeidsplaatsen ontstaan. Groenlinks wil de extra kindplaatsen bij voorkeur ter beschikking stellen aan ouders in de bijstand die scholing volgen en ouders met een laagbetaalde baan, die geen beroep kunnen doen op bedrijfskinderopvang.
Groenlinks durft te kiezen voor investeringen nu, met het oog op de toekomst. En dat betekent dat voor ons de collectieve lastendruk wel iets mag stijgen, als dat ten goede komt aan verbetering van de kwaliteit van milieu, zorg, onderwijs, werkgelegenheid. Niet alleen voor het CDA, maar ook voor D66 en PvdA is dit vloeken in de kerk, waarbij ik de VVD al niet eens meer hoef te noemen. Gaan D66 en PvdA dan het komend jaar samen onder het juk van het CDA door, om maar weer in die regering te komen?

En tenslotte wil ik niet zonder trots de diskussie met en over het CPB noemen. Een diskussie die na lang en breed voorwerk door Wetenschappelijk Bureau en Economische Commissie geleid heeft tot de stap om de confrontatie met de CPB modellen volledig aan te gaan. Modellen waarin, naar de mening van GroenLinks, voor maatschappijverandering en doorbraken in economische structüren nauwelijks plaats was. Dus: het gezin als hoeksteen, de auto voor de deur en de Sanseveria achter de ramen
De gesprekken die we nu voeren met het CPB verlopen zeer constructief, en dat is niet in de laatste plaats het werk van de gesprekgroep Groenlinksere die zich momenteel uiterst

deskundig en vol inzet met deze kwestie bezighoudt. Verrassend is de opstelling van het CPB. Het CPB is bereid achter de Sanseveria's vandaan te komen, die bovendien deels alleen in de opvattingen van anderen, waaronder GroenLinks, bleken te bestaan. Dit betekent niet dat de diskussie over de economie en economische modellen straks afgelopen is, als het CPB rapportje verschijnt. Nee, die diskussie is pas net begonnen. En GroenLinks zal daarin nog heel wat harde noten kraken.

Dit verhaal over het CPB laat zien dat we onze eigen weg zoeken, de ruimte nemen en zorgen voor een verademing, waar benauwde luchtjes overheersen.
Een verademing in een wereld waarin cijfers en eng-financieel-economische doelstellingen bepalend zijn. Een verademing in een politieke cultuur waar partijtoppen bepalen wie DE politiek leider wordt, terwijl GroenLinks het haar leden toevertrouwt te kiezen wie de partij gaat leiden. En Natuur en Milieu de kamerlijst bepaalt....

Een verademing in een muffe Tweede Kamer waar een Groenlinks fractie zich konsekwent inzet voor een multiculturele samenleving, met een Wet Bevordering Arbeidskansen Allochtonen, scherpe oppositie tegen de inperkingen van het recht op gezinshereniging, gezinsvorming en de beperkingen van beroepsmogelijkheden voor afgewezen asielzoekers. En een goedgedoseerde aanval op extreemrechts.

De multiculturele samenleving zal een hoofdonderwerp van de campagne worden. Daar zullen morgen zowel onze huidige fractievoorzitter, als onze nieuwe gezichten uitgebreid op ingaan.
Ik wil hier één punt aansnijden. Als geen ander zullen de komende verkiezingen een lakmoesproef worden voor het functioneren van onze democratie. Zullen politieke partijen erin slagen om mensen te motiveren naar de stembus te gaan?
En zullen de democratische partijen de opkomst van de CD weten te keren? GroenLinks zal de komende tijd met de eigen raads- en statenleden effectieve strategieën proberen uit te denken en uit te voeren. Een moreel appèl op mensen om geen CD te stemmen, zal waarschijnlijk een deel van de CDstemmers niet raken. In navolging van verschillende anti-racismecomités zal GroenLinks brede bekendheid geven aan het stemgedrag van Janmaat, die wel zegt voor de 'man in de straat' op te komen, maar voortdurend tegen de belangen van minima stemt: voor afbraak WAO en huursubsidie, voor verhoging prijzen openbaar vervoer etc. Hij suggereert een alternatief te zijn voor 'de gevestigde politiek',

maar stemt meestal mee met ze mee. Bijvoorbeeld tegen moties van Groenlinks om de positie van de minima te beschermen.

GroenLinks groeit niet alleen in ideeën, maar ook in omvang. Langzaam maar zeker.
We hebben nu 12.000 leden, waarvan 4000 nieuwe. We zijn erin geslaagd veel nieuwe mensen te werven. Ik wil bij deze alle medewerkers /sters op het partijbureau een compliment maken voor de enorme inzet. Soms is het gekkenwerk om alle zaakjes op orde te houden in deze partij in de groei, met het verkiezingsjaar '94 op komst.

Ook aan de basis is GroenLinks versterkt. Gestart met ongeveer 180 afdelingen, zijn we gestaag gegroeid naar 218 afdelingen. De komende gemeenteraadsverkiezingen zullen we in minstens 25 gemeenten meedoen waar we nog niet in de gemeenteraad zaten. En dit is alleen maar mogelijk dankzij al die mensen die niet in de schijnwerpers van landelijke lijsten en landelijke kranten verschijnen.

En niet alleen in Nederland is een schoon proces aan de gang. Dit jaar hebben de Europese groene partijen zich verenigd in een federatie van groene partijen in heel Europa. Daarmee slaan groene partijen een brug tussen Oost en West europa. GroenLinks heeft een belangrijke rol gespeeld in de tot standkoming van deze federatie, niet in het minst door haar verbinding tussen groen en links. We hopen na de Europese verkiezingen de derde grote politieke kracht in Europa te zijn.

Voor Europa bundelen we de krachten met gelijkgezijnden. Maar ook in Nederland zou er weer progressief elan moeten ontstaan. Het zou weer moeten gaan om wat we met elkaar de moeite waard vinden. De politieke uitgangspunten van D66, PvdA en GroenLinks bieden aanknopingspunten genoeg, al liggen we in de praktische politiek nog ver uit elkaar. Ondanks de gemeenschappelijke ideeën wil het maar niet echt vlotten. D66 lijkt vooral geïnteresseerd in de vraag hoe ze meer kiezers aan zich kan binden. De PvdA belijdt het idee van progressieve samenwerking vooral met de mond, maar wil nog niet echt veel. Toch is samenwerking onontbeerlijk voor de vergroting van het progressieve draagvlak. Alleen zo zullen we erin slagen de doorbraak te maken naar een leefbare en multiculturele samenleving en een perspectief kunnen bieden aan aan de mensen die in het verdomhoekje zitten.
Ik ben aan het einde gekomen van mijn verhaal.

Groenlinks is gegroeid van 5 losse loten naar een voldragen politieke stroming. Na een periode van opbouw is het jaar van de oogst aangebroken. Ik heb voor u speciaal de peilinggege- vens van bureau Interview van deze week gekregen. Volgens deze cijfers kan Groenlinks rekenen op 7 % van de stemmen, ofwel 10,5 zetel.
Ik heb GroenLinks niet voor niets met een plant vergeleken. We groeien door, langzaam maar zeker. Dat elftal komt er dus wel.